

Studier av bebyggelsekaraktären inom Norra Resarö

VAXHOLMS
STAD

Stadsbyggnadsenheten

2003-06-05, rev 2004-01-23 och 2006-02-17

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Syfte	3
Planläge	3
Medverkande	3
Revidering	3
Bebyggelsens tillkomst	4
Kulturhistorisk klassificering	6
Kulturhistoriska miljöer	8
Miljöprogrammet	10
Bebyggelsekaraktärer	10
Sommarvilleområdet	12
Det inre området	15
Området ovan Ytterby gruva	17
Samhället	18
Hamnområdet	19
Bilaga	20

SYFTE

På grund av sin storlek har norra Resarö delats in i åtta detaljplaneetapper. Tidsplanen för arbetet har beräknats till ca fyra år för de första sex etapperna. I beslut kring programmet beslutade arbets- och planeringsutskottet att en studie skulle göras för att förtydliga och utveckla programmets beskrivning av områdets karaktärsdrag för att ge en enhetlig syn på bebyggelsen.

Studien ska utgöra underlag för detaljplaneringen av området och användas vid bygglovgivning före det att detaljplaner antas. Studien redovisar riktlinjer för hur kompletteringar av bebyggelsen får ske inom olika delområden.

Syftet är att utveckla en enhetlig syn på norra Resarö så att en samstämmighet erhålls i detaljplaneringens olika etapper samt i bygglov.

Vägar och andra gemensamma områden ingår ej i studien.

PLANLÄGE

I *Vaxholms översiktsplan*, antagen av kommunfullmäktige 17 december 1990, markeras att de strandnära delarna på Norra Resarö är bevarandeområde för bebyggelse med sekelskifteskarakter.

En inventering och kulturhistorisk klassificering av byggnader uppförda före 1930 inom Resarö utfördes 1980.

I *Resarö – Kulturhistoriska miljöer*, rapport 1992:5 från Stockholms läns museum, görs en historisk översikt och avgränsningar av kulturhistoriska miljöer.

I *Fördjupad översiktsplan för Resarö*, antagen i september 1993, behandlas omvandlingen från fritids- till permanentboende. Riktlinjer redovisas för att nå en god boendemiljö med bibehållande av ursprunglig bebyggelsemiljö och känsla av skärgårdsö.

Miljöprogram för Resarö, antogs som en del i den fördjupade översiktsplanen. Programmet anger riktlinjer för om-, till- och nybyggnader, för fastighetsbildning, vägar och obebyggd mark.

Ett *Program för Norra Resarö* godkändes 2002 och innehåller riktlinjer för kommande detaljplanering och denna har påbörjats med den första etappen – Björkviken.

MEDVERKANDE

Studien är utförd av WSP Samhällsbyggnad genom planarkitekter Anna Galli och Ragnhild Sjöberg. Kartor framtagna av Magnus de Vries.

Studien utgår ifrån ovan nämnda plandokument och har utvecklats genom diskussioner med Vaxholms stad och besök på plats.

REVIDERING jan 2004

Då förändringar skett inom Resarö sedan 1980-talet då inventeringen utfördes har en uppdatering och komplettering av denna skett. Likaså har de bedömningar som gjorts för de kulturhistoriska miljöerna uppdaterats. Arbetet har utförts av antikvarie Britt-Marie Bredberg under sommaren 2003.

De synpunkter som framförts vid samråd om detaljplaneförslag under 2003 har lett till omarbetning av tidigare föreslagna riktlinjer för bebyggelsen. Riktlinjerna har tagits bort ur karaktärsdokumentet eftersom detaljplaneförslag för en stor del av norra Resarö nu finns framme och dessa innehåller bestämmelser för bebyggelsens utformning.

BEBYGGELSENS TILLKOMST

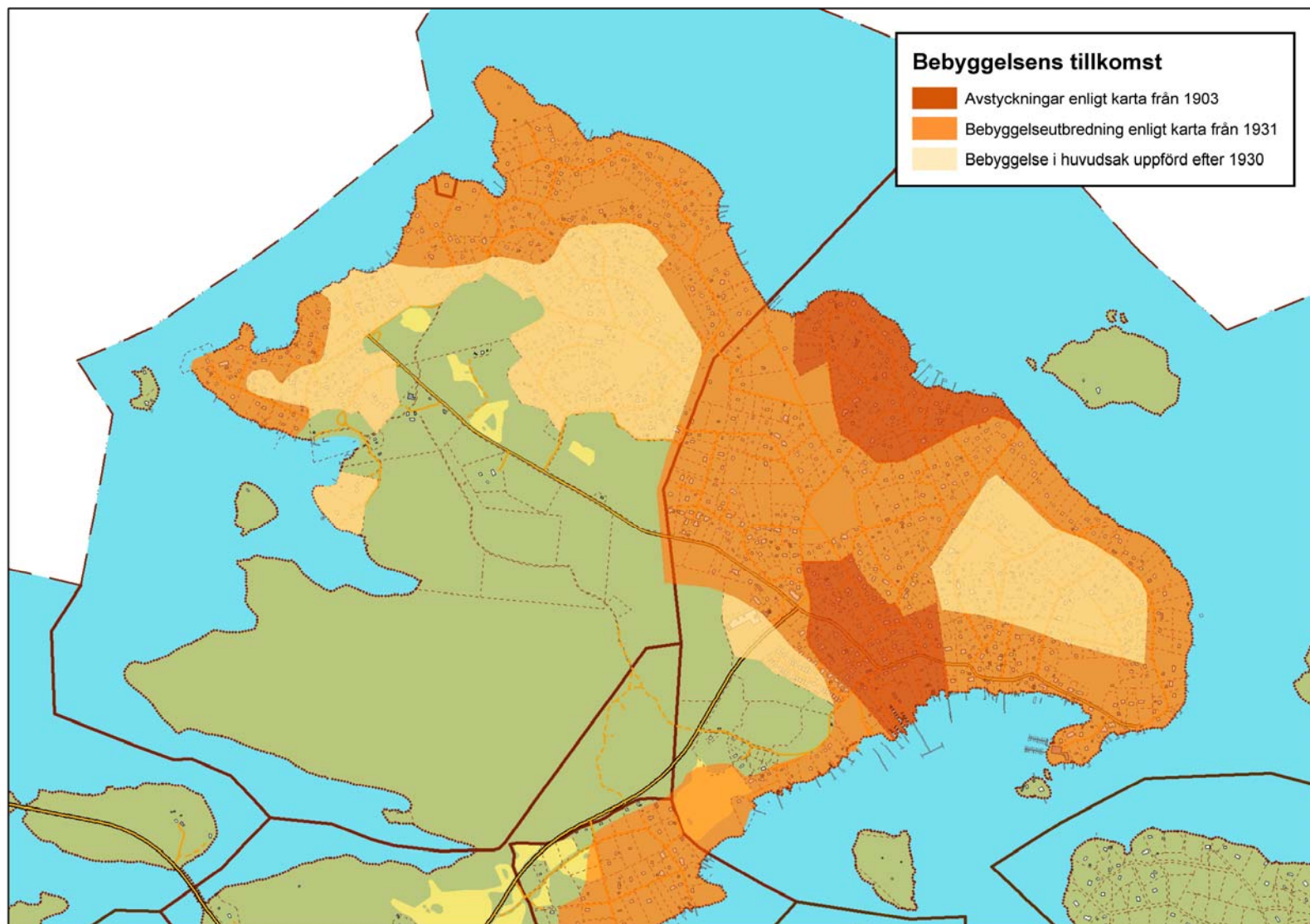
Vid 1800-talets mitt började ångbåtarna trafikerar skärgården som då blev tillgänglig för sommarhusbebyggelse. Vid 1800-talets slut fanns ett tiotal hus för sommarboende på Resarö.

1903 köpte Ytterby Tomt AB, där Svenonius var en av ägarna, den ena gården vid Ytterby och 1904 avstyckades 151 tomter vid Ytterbystrand och Ytterbyvik. Tomtstorlekarna var mellan 1000 och 3000 kvm. Året därpå avstyckades ytterligare 92 tomter i det mellanliggande området.

Bebyggelsen växte därefter ut utmed stränderna och vid 1930-talet var stora delar av stränderna bebyggda.

Lagen om två veckors semester 1938 gjorde det möjligt för fler att tillbringa några veckor på landet. Sportstugeområden planerades i de inre skogiga delarna av Resarö.

Nu finns totalt ca 850 bebyggda fastigheter inom Norra Resarö och av dessa används ungefär hälften för åretruntboende.

KULTURHISTORISK KLASSIFICERING

Redan 1980 inventerades bebyggelsen på Resarö och en kulturhistorisk klassificering av de inventerade byggnaderna gjordes. Den hör även som bilaga till Miljöprogrammet för Resarö.

Inventeringen avsåg bebyggelse uppförd före 1930 men byggnader som visade alltför stora exteriöra förändringar togs ej med. Några enskilda byggnader från 1930-talet togs med i inventeringen på grund av deras speciella karaktär.

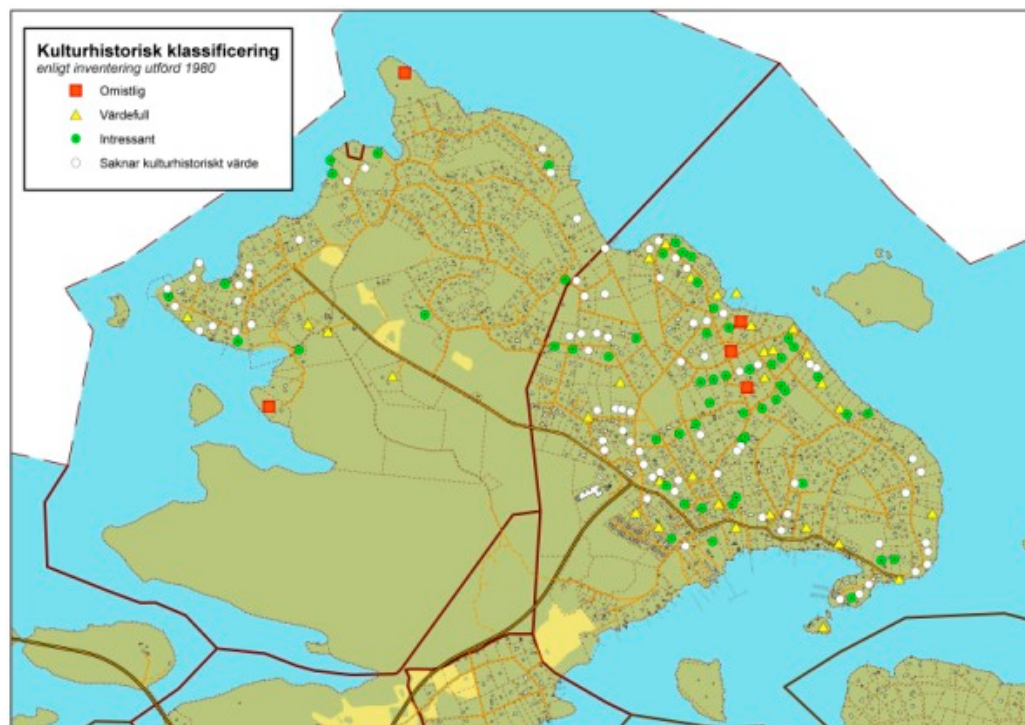
192 fastigheter inventerades och inventeringen gällde enbart byggnadernas exteriörer.

Klassificeringen innehåller tre nivåer av kulturhistoriskt intresse: omistlig, värdefull och intressant. Inventerad men ej klassificerad byggnad bedömdes som att den saknar kulturhistoriskt värde.

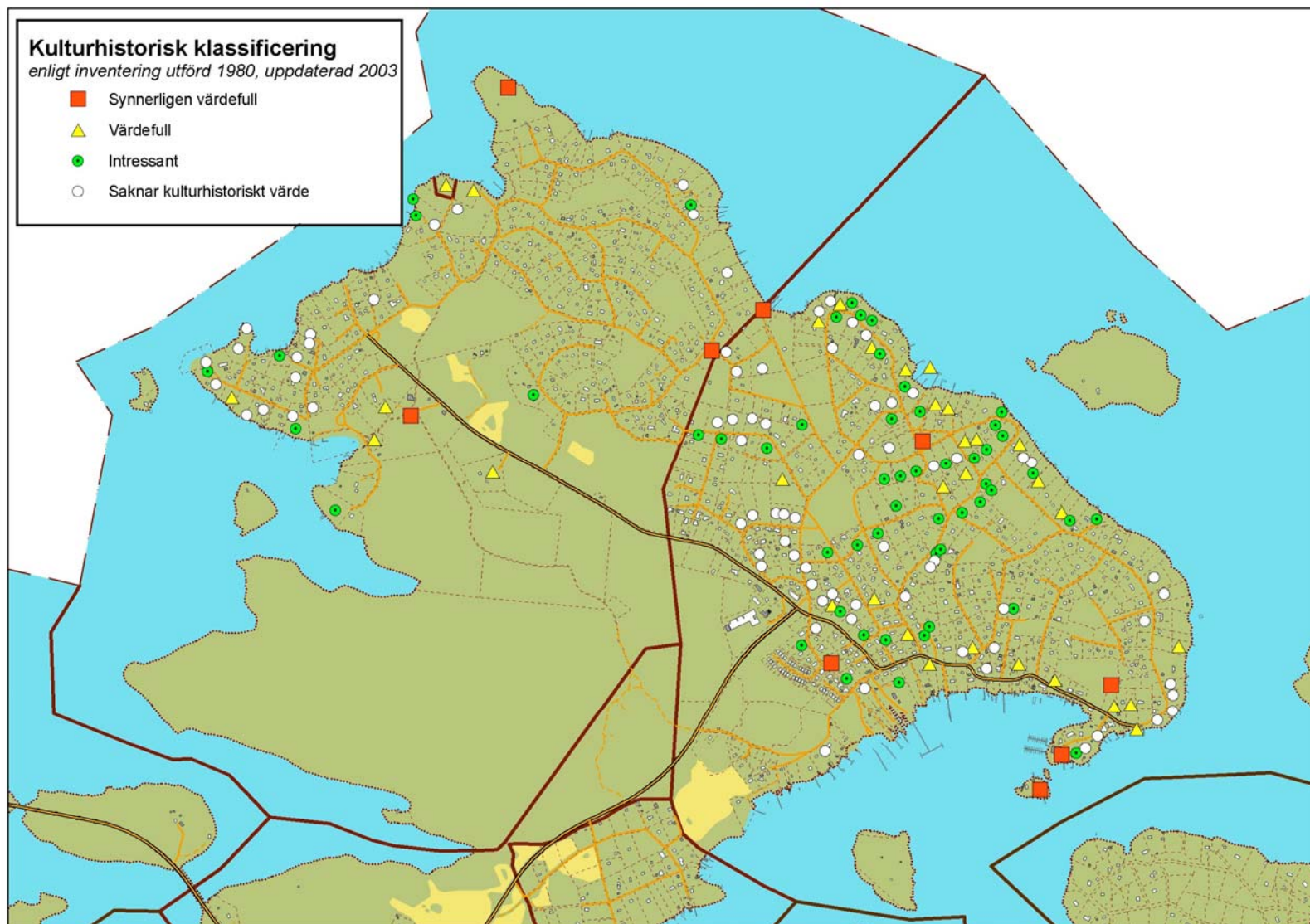
På kartan intill redovisas de inventerade byggnaderna med klassificering. Denna karta ger en bild av enskilda byggnaders kulturhistoriska värde år 1980.

Eftersom en relativt lång tid förflutit sedan klassificeringen gjordes bör en kontroll göras för att se om bedömningen överensstämmer

med dagens situation. Byggnader kan ha byggts om eller förändrats på annat sätt så att de bör ges en annan värdering än den som uttryckts i inventeringen. Denna kontroll bör genomföras innan utställning av den första detaljplaneetappen.

Klassificering före uppdatering 2003.

KULTURHISTORISKA MILJÖER

Under 1900-talets senare decennier har bevarandebeslutet utvidgats från att ha pekats ut enskilda objekt till att omfatta hela miljöer.

Länsmuseet gjorde på kommunens uppdrag avgränsningar av kulturhistoriska områden på Resarö som tillsammans berättar om utvecklingen på Resarö. Delområdena har vart och ett sin klart urskiljbara karaktär och struktur.

1. Kulturlandskapet och bebyggelsen vid Engarn

Engarn ligger kvar i det gamla byläget och trots att gårdarna förlorat sin funktion kan man ännu få en uppfattning om hur byn en gång sett ut. Både boningshusen, ekonomibyggnaderna och landskapet speglar en skärgårdsby i äldre tid. *Uppdatering 2003*: Miljön är i stort densamma som 1992, så den kulturhistoriska värderingen och motiveringen kvarstår.

2. Storäng

Sommarhus uppförda vid 1900-talets början och senare, de tidigare i 1 ½ plan med brutna tak, de senare med sadeltak. Bebyggelsen har anspråkslös prägel och både naturtomter och anlagda trädgårdar finns. Vid stranden finns båthus och badhus som är byggnadstyper som hör samman med skärgårdsbebyggelse. *Uppdatering 2003*: Området har fått en relativt varsam omdaning med nya villor. Strandtomterna är inte förändrade och den övergripande beskrivningen och bedömningen från 1992 kvarstår.

3. Ytterbyvägen, Ytterbystrandsvägen, Furuvägen

Tomterna avstyckades 1904 och många av husen är byggda 1905 – 1915. Villorna ligger i en sluttning långt indragna på tomterna med stora plana trädgårdar framför. Klippa häckar bildar enhetlig avslutning av trädgårdarna mot vägen. *Uppdatering 2003*: Villatomterna mot Ytterbyvägen har kvar sin ursprungliga karaktär. De förändringar som skett bedöms som måttliga, så intrycket som förmedlas i rapporten 1992 kvarstår.

4. Ytterbyvik – strandmiljö

Strandparti med träbryggor, några sjöbodrar och båthus. På andra sidan vägen bodde en av Resarös många fiskare. *Uppdatering 2003*: Intakt med lågmäld, enkel bebyggelse. Viktigt att försöka bevara med tanke på Resarös historia. Upprustning av en del stugor kan snart bli nödvändig samt borttagning av vass.

5. Ytterbystrand

De flesta villorna torde vara uppförda under 1900-talets två första decennier och området speglar de intentioner och idéer som Birger Svenonius ville ge uttryck för och som är en betydelsefull del av Resarös historia. Områdets karaktär präglas av sommarvillbebyggelse med stora något oregelbundna trävillor med öppna verandor på stora lummiga tomter. *Uppdatering 2003*: Längs stränderna ges samma intryck som i rapporten 1992 men exploatering pågår. De nytillkomna husen har förändrat intrycket av bebyggelsen från tillfartsvägarna och visar att utveckling pågår i området, dock med bibehållen karaktär av burget villasamhälle.

6. Barrskogsvägen

Bebyggelsen består till stor del av mindre sommarvillor med anspråkslös karaktär uppförda under 1920-talet. *Uppdatering 2003*: Området ger samma intryck som i beskrivningen från 1992.

7. Buskuddsvägen

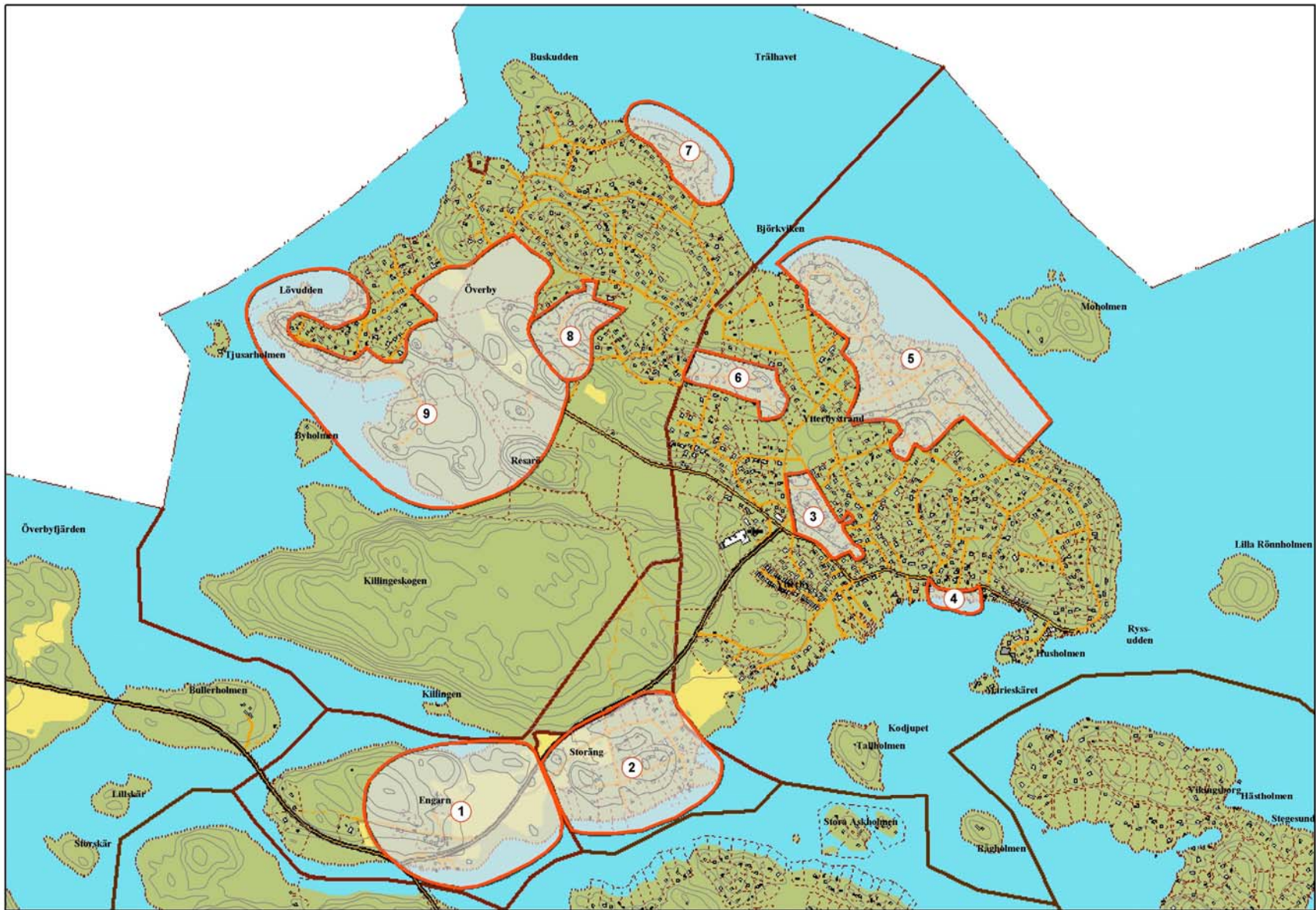
Bebyggelsen med sommarstugor på stora tomter är uppförd under 1920- och 30-talen. Den är ett bra exempel på den fortsatta utvecklingen av sommarboendet på Resarö med hus med anspråkslös karaktär som speglar en ny tids sommargäster. *Uppdatering 2003*: Området ger fortfarande ett genuint intryck.

8. Backstigen

Området är avstyckat 1941 och husen uppförda 1940 – 60. Naturtomter med bibehållen skogsvegetation och utan avgränsning mot gatan. Husen är små och enkla. Området står som representant för sportstugebebyggelsen vilken till stor del satt sin prägel på de inre delarna av Resarö. *Uppdatering 2003*: Området ger ett genuint intryck, trots en del förändringar.

9. Kulturlandskapet vid Överby

Byn ligger karakteristiskt placerad högt på ett impediment, intill en skyddad vik, med den småbrutna odlingsmarken nedanför. Varierat landskap med små åkerholmar, trädgångar och ojämna skogsbryn. *Uppdatering 2003*: Beskrivning och värdering i rapporten från 1992 stämmer fortfarande. Bebyggelsen vid Lövuddsvägens strandpartier ger ett genuint intryck.

MILJÖPROGRAMMET

I miljöprogrammet avspeglar sig det vidgade bevarandebeståndet bl a i bakgrundsbeskrivningen där det sägs att miljöprogrammet skall omfatta hela Resarö och inte bara områden av sekelskifteskaraktär och att innehållet ska anpassas till olika delområdenas karaktär och förutsättningar.

Miljöprogrammet önskar ge rekommendationer för ny bebyggelse så att den på ett bra sätt ska foga in sig i områdets bebyggelse. Därtill finns en strävan att uppfylla nutidens önskemål om bostadsytor. De volymer dessa ytor kräver ser miljöprogrammet som överensstämmande med sommarvillorna och därmed ges rekommendationer som ansluter till sommarvillornas volymer, material och färger. Man talar om att sommarvillorbebyggelsen kan utgöra referens i allmän bemärkelse vad gäller ”Resarökaraktär”.

För att tydliggöra de karaktärer och värden som redovisas i miljöprogrammet respektive kulturmiljöprogrammet bör rekommendationer för områdets skilda karaktärer formuleras.

BEBYGGELSEKARAKTÄRER

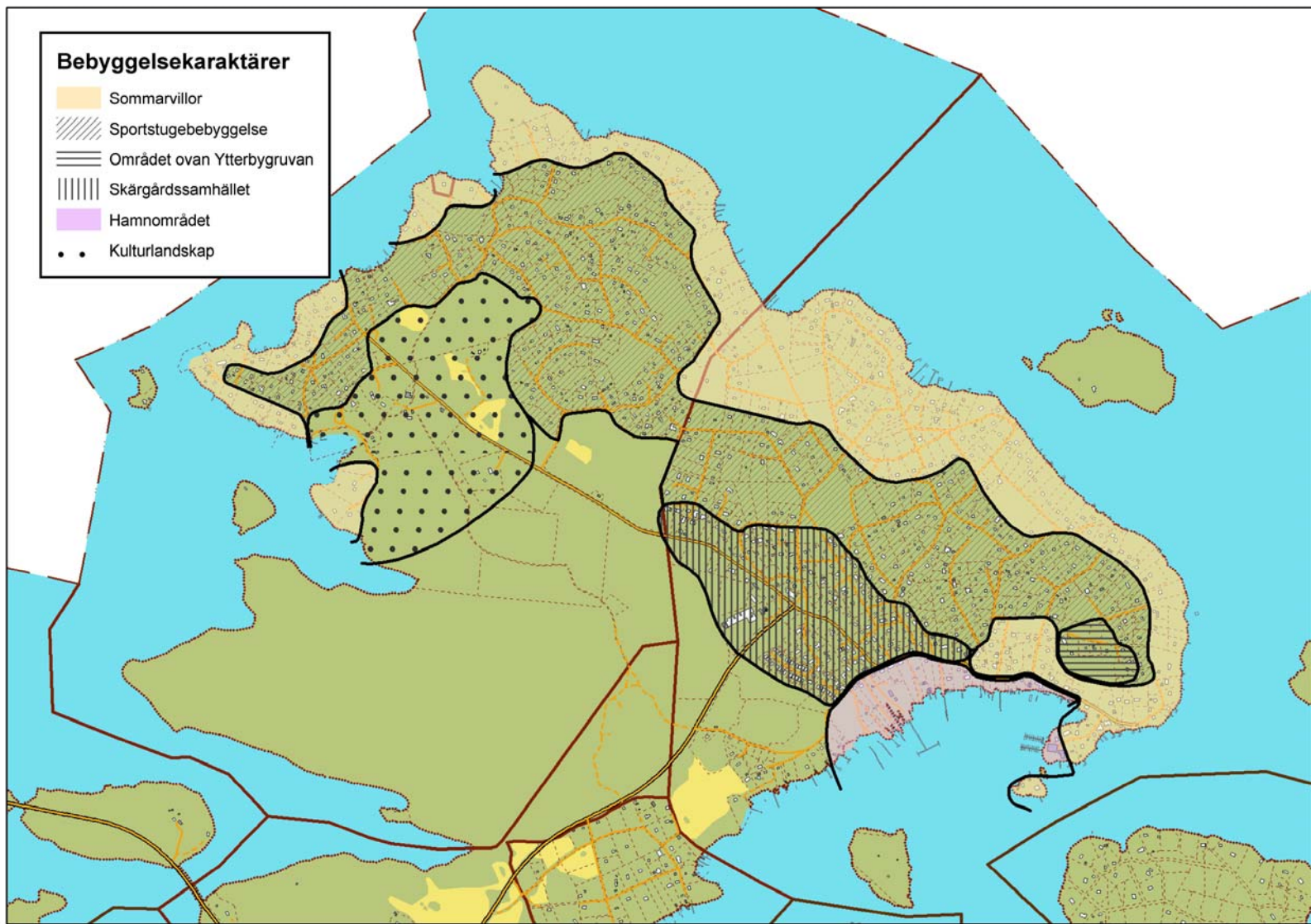
Det är svårt att avgränsa distinkta delområden med olika karaktär utifrån bebyggelsens tillkomsttid och utifrån byggnadernas tidstypiska utformning. Även inom de äldsta områdena har hus byggts under en längre tid och uppvisar därmed olika ”stilar”. Dessutom har omvandlingsprocessen till åretruntboende medfört att moderna byggnader uppförts över hela Resarö.

En indelning kan göras utifrån huvudsaklig byggnadstyp, bebyggelsestäthet, terräng samt kulturmiljövärde.

Indelningen redovisas på kartan intill med följande karaktärsområden:

- Sommarvillor utmed stränderna
- Öns inre delar där sportstugebebyggelsen dominerar idag
- Området ovan Ytterby gruva, högt beläget
- Samhället, där bebyggelsen är tätare
- Hamnområdet
- Kulturlandskapet vid Överby

På följande sidor beskrivs karaktärsområdena. Kulturlandskapet vid Överby har ej medtagits i den fortsatta redovisningen på grund av sin särskilda karaktär.

SOMMARVILLE-OMRÅDET

Sommarvillor

Den äldre sommarhusbebyggelsen - sommarvillorna - återfinns inom Svenonius avstyckningsområden samt utmed stränderna och uppfördes under de första decennierna av 1900-talet. Det är stora byggnader med medveten utformning på stora tomter. Villan placerades ofta så att den fick tomtens vackraste utsikt och vände framsidan mot sjön eftersom man anlände med ångbåt till sommarvistelsen. Varje tomt skulle ha en del odlad jord lämplig för trädgård och den övriga delen av tomten ordnad så att huset kunde förläggas i en högre belägen skogsdunge. Tomterna är således både naturtomt och trädgårdstomt. Trädgårdarna hade fruktträd och grusgångar och tomten inhägnades av staket eller häck. Till villorna hörde bodar, lusthus och bryggor med badhus.

Kännetecknande för byggnaderna är en koncentrerad planform samt en reslig fasadutformning med goda proportioner mellan sockel - ibland souterrängvåning - och huvudvåning samt övervåning/vindsvåning. Socklarna är ofta i grovt formad natursten eller rustik puts på murverk och ger husen en tydlig bas. Fasadmaterialet är i träpanel som är oljemålad eller faluröd. Taket är ofta omsorgsfullt utformat med gavelspetsar och kupor och taket är belagt med lertegel eller falsad plåt. Byggnaden är ofta försedd med frontespiser, verandor och balkonger.

Byggnaderna var ofta byggmästarritade och med sin egen karaktär, med tiden blev de mindre individualistiskt utformade.

Byggnadernas storlek är oftast sådan att de kan nyttjas för åretruntboende utan tillbyggnad.

Karaktärsdrag:

- Byggnadens placering inne på tomten
- Koncentrerad planform som ger en samlad byggnadsvolym
- Reslig utformning
- Indelning i väl avvägda proportioner med sockel, huvudvåning samt inredd vindsvåning
- Sockeln ofta i natursten
- Fasad av trä eller puts, i ljusa kulörer eller falurött
- Branta tydliga tak med utrymme för vindsvåning, belagt med tegelpannor eller plåt, ofta brutet
- Utsmyckning med burspråk, verandor, markerade entréer, balkonger
- Färgsättning med kontrastverkan
- Uthus, båthus

Egnahemsvillor och sommarstugor

En del äldre sommarhus hämtade sina förebilder ur litteratur om egnahemsbyggande, ur mönsterböcker och från arkitektritade typhus. Dessa har en rektangulär huskropp med panelad fasad och brutet tak.

Sommarhus för ”vanligt folk” kunde även vara enkla envånings byggnader med inredd vind, gärna utformade som förkrympta sommarvillor med glasveranda. De har ofta rödfärgad locklistpanel och sadeltak med tegel eller papp.

Dessa återfinns både inom sommarvillområdet och inom de inre delarna av Resarö.

Byggnaderna är ofta mindre och behöver byggas till för att kunna nyttjas för åretruntboende.

Karaktärsdrag:

- Placering inne på tomten
- Koncentrerad planform
- En våning, ibland inredd vind
- Fasad i träpanel, falurött eller mörk kulör
- Sadeltak belagt med tegelpannor eller papp, ibland brutet
- Veranda

DET INRE OMRÅDET

Sportstugor

På 1930-talet började sportstugor att byggas. Dessa gav möjlighet till friluftsliv både sommar- och vintertid.

Sportstugorna är små enkla byggnader som placerades långt in på tomten som fick behålla sin naturkaraktär.

Byggnaderna är i en våning med flacka sadeltak. De är uppförda i trä med locklistpanel, liggande panel, stockpanel eller knuttimrade. De har ofta en liten förstukvist eller veranda och taken är belagda med tegel eller papp. De är målade i mörka kulörer.

Tidiga stugor ansluter till allmogestil medan senare byggnader är enklare i utformningen.

Byggnaderna är ofta små och behöver byggas till för att kunna nyttjas för åretruntboende.

Karaktärsdrag:

- Placering inne på tomten
- Terränganpassning och ofta naturtomt
- Uppbruten planform
- Låg utsträckt volym
- En våning, ingen inredd vind
- Stramt formspråk
- Fasad i trä, falurött eller mörka kulörer
- Flacka sadeltak
- Varierad placering av entré

OMRÅDET OVAN YTTERBY GRUVA

Detta område har lyfts ur ”det inre området” på grund av sitt läge på ön och terrängen; det ligger högt placerat och framskjutet nära stranden. Bebyggelsen består i huvudsak av sportstugor på naturtomter. Husen har utformats och placerats så att de smälter in i naturen samtidigt som man har vackra utblickar. Från sjösidan är bebyggelsen så gott som dold till förmån för sommarvillorna utmed stranden som framträder utan konkurrens.

Karaktersdrag:

Se ”det inre området”

SAMHÄLLET

Det tidigt bebyggda området vid Ytterbyvik har under de senare decennierna vunnit en ny roll på ön; samhällets.

Biltrafikens frammarsch och därmed nya kommunikationsvägar till ön har medfört att området idag har en central placering och att det möter den som idag färdas till Norra Resarö.

Inom området finns servicefunktioner såsom skola, förskola och matvaruaffär.

Området är försett med kommunal vatten- och avloppsförsörjning vilket bidragit till förtätningen av bebyggelsen.

Karaktärsdrag:

- Varierad placering av huvudbyggnaden på tomten
- Mindre tomter och tätare bebyggelse
- Trädgårdstomter med avgränsande häckar eller staket
- Träfasader i falurött eller ljusa kulörer
- Variation
- Även annan användning än bostäder

HAMNOMRÅDET

Fisket var en betydande del av näringsfånget och tillgången var sådan att det även räckte för försäljning till Stockholm. Ännu i början av 1930-talet fanns bofasta yrkesfiskare på Resarö. Vid Ytterbyviken har fiskare bott och verkat. För sin verksamhet behövde de bryggor och båthus och ställningar för garna.

Här har också tidigare funnits varv där nöjesbåtar och fiskebåtar byggts. I den djupa viken var det möjligt att ta emot segelbåtar.

Sommarboendet har även använt stranden för bryggor och badhus- och båthus.

Idag finns här båthamn och service för båtar.

Karaktärsdrag:

- Vattenkontakten
- Marin användning
- Bryggor och båthus

RIKTLINJER

Fastighetsbildning

Merparten av de befintliga fastigheterna på Resarö har stor areal. I enlighet med riktlinjerna i den fördjupade översiktsplanen har nya fastigheter på minst 1500 kvm bildats där det finns kommunalt vatten och avlopp och minst 3000 kvm om kommunalt vatten och avlopp saknas. Innan den fördjupade översiktsplanen antogs medgavs styckning av tomter ned till 1000 kvm, inom den södra delen av Ytterby, där kommunalt vatten och avlopp fanns utbyggt.

Vatten och avlopp kommer att byggas ut under den närmaste tiden. När detaljplaner tagits fram blir viss avstyckning möjlig. Detaljplanearbete har påbörjats och kommer att ske etappvis enligt upprättat program för Norra Resarö.

I den fördjupade översiktsplanen finns en rekommendation att tomtstorleken ej får understiga 1500 kvm.

Det som generellt sett skapar Resarös karaktär är de stora tomterna och det stora inslaget av naturlig vegetation såväl inne på tomterna som längs med vägarna. Dessa två faktorer är viktiga att beakta.

Viktigt för Resarös karaktär är även placeringen av byggnaderna på tomten. Resarös helhetskaraktär upplevs när man rör sig utmed vägarna. Från vägen syns byggnaden tydligt inne på tomten, omgiven av grönska. Vid placering av nya uthusbyggnader och garage behöver man ha detta i

åtanke så att dessa inte skymmer sikten in mot tomten och huvudbyggnaden. Nya tomter behöver därför ha en form som möjliggör rätt placering av byggnaderna. Detta avser främst sommarvilleområdet, det inre området samt området ovan Ytterby gruva.

För att säkerställa miljön i ”sommarville-området” bör styckningar i huvudsak undvikas. Möjligheten till avstyckning är här avhängig effekten för helhetsmiljön snarare än viss minimistorlek för tomterna och får bedömas från fall till fall.

Vid avstyckning av nya tomter i det inre området och området ovan Ytterby gruva bör särskilt studeras möjligheten att finna lämpliga huslägen på tomten i den bergiga terrängen för att undvika landskapsomskapande utfyllnader och sprängning.

Bygglov - huvudbyggnad

För karaktärsområdena föreslås följande riktlinjer för bebyggelsen med syftet att den nuvarande karaktären ska bibehållas och - när nya byggnader tillkommer - förstärkas.

Sommarville-området:

En ljus, lätt och reslig karaktär eftersträvas. Byggnaderna ska ha en samlad planform. Byggnaden ska ha tydlig sockel, en huvudvåning samt möjlighet till övervåning. Fasadmaterial är trä eller puts i ljusa kulörer eller falurött. Kontrasterande färgsättning på fönsteromfattningar, vindskivor mm.

Takbeläggning är tegelpannor eller falsad plåt. Verandor och burspråk är positiva tillskott.

Det inre området:

Ett stramt formspråk med mörkare kulörer eftersträvas. Byggnaderna får ha uppbruten planform gärna utsträckt smal volym. Taken ska ha flack lutning vilket innebär att vindsvåning ej är möjlig. Byggnaden får ha två våningar. Takmaterial är tegelpannor eller falsad plåt. Fasadmaterial är trä i falurött eller mörka nyanser.

Området ovan Ytterby gruva:

Samma som det inre området men endast en våning för att ej bebyggelsen ska exponeras i landskapet.

Samhället:

En friare utformning är möjlig men byggnaderna ska ansluta i material och färgsättning till de äldre delarna på Resarö vilket innebär träfasader i falurött eller ljusa kulörer samt sadeltak.

Hamnområdet:

Den marina användningen prioriteras vilket innebär att nya bostadsbyggnader ej kan tillkomma. Ursprungliga miljöer inom området värnas.

Bygglov - uthus

Uthusbyggnader ska ansluta till huvudbyggnadens formspråk och underordna sig densamma.

DETALJPLANERINGEN

Fastighetsindelning

Detaljplanen anger vilka fastigheter som får delas och i hur många delar. För övriga fastigheter tillåts inte delning. Vägledande har varit att stora tomter eftersträvas. Vid fastighetsbildning (beslutat inom etapp 1-6) får tomterna inte bli mindre än 1500 kvm.

Byggrätter

Förhållandet mellan byggnadsytan och tomtens yta är av stor vikt för helhetskaraktären. Inom etapp 1-6 är största byggnadsarean för huvudbyggnad totalt 8 % av fastighetsarean, dock högst 160 kvm. Största byggnadsarea för komplementbyggnader är totalt 80 kvm. Arean ska fördelas på minst två byggnader varav den största får vara högst 50 kvm.

Huvudbyggnaden får uppföras i två våningar. Tvåvåningsbyggnader är lämpliga (undantaget området ovan Ytterby gruva), dels för att möjliggöra tillräckligt stor boendeyta utan att inkräkta på tomtytan, dels för att få en reslig karaktär på bebyggelsen.

För bebyggelsen ovan gruvan rekommenderas en- våningsbyggnader av hänsyn till det exponerade läget.

Intill vägarna får en 6-10 m bred zon ej bebyggas för att bibehålla möjligheten att låta växtlighet och träd forma vägkaraktären samt för att byggnaderna ska placeras inne på tomten. Generellt anges att

bostadshuset placeras inne på tomten och att garagebyggnader ej får placeras så att de ger ett dominerande intryck från vägsidan.

Utformning

För bebyggelsen anges generella utformningsbestämmelser:

Att ny bebyggelse ska utformas med trä- eller putsfasad. Takutformningen skall vara sadeltak eller brutet sadeltak mednock i husets längdriktning. För att undvika dominerande taktytor får måttet från taknock till takfot vara högst hälften av byggnadens höjd mätt från överkant sockel.

Skydds- och varsamhetsbestämmelser

För byggnader som i den kulturhistoriska klassificeringen, eller vid kontrollen av denna, betecknas som omistliga föreslås skyddsbestämelse **q** med lämplig formulering. För de kulturhistoriskt värdefulla byggnaderna anges särskilda varsamhetsbestämmelser **k** i syfte att bevara byggnadernas karaktär.